

TRANORNA PÅ GOTLAND

FOTO: JOHAN TRÄFF

Clas Hermansson & Per Smitterberg

GOTLANDSTRANOR inventerades under 2009. Antalet häckande och revirhävande tranor bedömdes till 150 par. Övriga kringstrykande individer antyder att det kan ha funnits 170 par.

Under sommaren fanns därutöver 100-150 tranor. Avläsningar av färgmärkta fåglar visar att tranor från Estland rastar under vår- och höststräcket. Det bedöms att ungefär 3000 tranor passerar Gotland under vår- och höststräcket. Transtudierna fortsätter kommande år.

Inledning

Tranan är en fågel som nästan alla känner till. Den har alltid tilldragit sig människans intresse, bland annat genom sin storlek, sina vittljudande trumpetande läten och inte minst av den berömda trandansen. I Sverige är hon bosatt vid sjöar, i kärr och andra våtmarker i så gott som hela landet från Skåne till nordligaste Lappland.

Det är knappt 30 år sedan de häckande tranorna inventerades på Gotland. Med framlidne Stig Högström som organisatör genomsköts de gotländska myrarna under 1980. Sammanlagt hittades 29 par och populationen beräknades till 35-50 häckande par (Högström 1980). Sedan dess visar utvecklingen i Sverige på mer än en fördubbling av antalet tranor.

Men hur har utvecklingen varit på Gotland? Frågeställningarna var många inför Gotlands Ornitologiska Förenings tranundersökning under 2009. Denna har omfattat vårsträcket, häckande och revirhävande, översomrande samt höststräcket. Dessförinnan hade två höstars förstudier genomförts.

För att få ett så bra resultat som möjligt engagerades lantbrukare, den naturintresserade allmänheten och fågelentusiaster. Föreningens inventeringsprincip med Gotland indelat i 15 delområden

*Tranan är en av våra största fåglar.
Kroppsvikten är normalt 5-6 kg och
vingspannet upp till 2,5 meter.*

*Honorna är oftast mindre än
hanarna. Det är omöjligt att avgöra
könnet genom att titta på fjäderdräkten.*

*Tranan är skygg men reviret försvaras
mot artfränder och predatorer jagas
bort med bestämdhet. Då ser hon
verkligen hotfull ut.*

tillämpades. Inventeringen spreds via lokaltidningarna, Radio Gotland och på föreningens hemsida.

Alla som såg flyttande, rastande eller häckande tranor ombads rapportera detta till Gotlands Ornitologiska Förening via rapportsystemet *Svalan*, föreningens telefonsvarare, e-post eller brev. Sammanlagt inkom 1183 rapporter och 197 personer var engagerade i inventeringen! Kontakten med allmänheten bidrog naturligtvis till att avsevärt höja kvaliteten på resultatet.

Tranan i Europa

Vår trana, den europeiska tranan eller vanliga tranan som den också kallas är en av världens femton tranarter. Hon häckar i norra Eurasien från nordvästra Europa och långt österut i Sibirien. Öster om Uralbergen företräds hon av en annan geografisk ras. Andra tranarter finns långt borta från vår del av världen. Vi behöver alltså inte bekymra oss för vilken art vi ser när de plogformade och böljande sträcken passerar under våren och hösten. Denhängivne fågelentusiasten söker naturligtvis för säkerhets skull igenom flockarna på jakt efter något alldeles extra, men chansen är inte stor. Jungfrutranan, som häckar i ett bälte från Krim norr om Svarta havet till Kina, har endast setts 11 gånger i Sverige sedan 1857, alltid ensam

och inte tillsammans med vår trana.

Men, hur många tranor finns det? Frågan är inte lätt att besvara. Med dagens kommunikationsteknik och samarbete över gränserna har vi dock kommit en bra bit på vägen. Den första europeiska trankonferensen ägde rum i Ungern 1985. Sedan dess har fem konferenser organiserats och en av huvudpunkterna är naturligtvis att uppskatta tranans numerär i Europa. När detta gjordes år 2000, uppskattades att under hösten följde 130 000 tranor den västra flyttningvägen genom Tyskland och 90 000 tranor den östra genom Ungern, söderut (Prange 2003).

Nyligen har emellertid helt nya uppgifter presenterats. Prange (2008) uppskattar att under hösten 2007 följde 225 000-235 000 tranor den västliga vägen och 100 000 den östliga vägen mot söder. Alltså i storleksordningen 330 000 tranor på väg söderut från häckningsplatserna på Skandinaviska halvön, Finland, Baltiska länderna, västra Ryssland, Polen, Tyskland och Danmark. Av dessa uppskattas 66 000 (20 procent) vara från Sverige. Orsakerna till artens populationsökning anses bland annat bero på minskad jakt i övervintringsområdena och ökad tillgång på föda under flyttning och övervintring.

Tranan i Sverige

Arten har en lång historia i Sverige. Troligen kom hon till den Skandinaviska halvön från öster kort efter den sista istiden, ungefär för 10 000 år sedan (Leppenthin 1967). Vi vet naturligtvis inget om utbredningen och antalet från den tiden. Det är dock troligt att tranan blev en vanlig häckfågel över hela landet och att hon behöll sin status till nutiden. De första vetenskapliga rapporterna avslöjar att tranan häckade i Skåne i början av 1800-talet. Etableringen tros har varit kortvarig och att hon försvann från södra

Sverige på grund av mänskliga aktiviteter, dränering av våtmarker och jakt.

Idag är situationen förändrad. Tranan ökar i antal, hon är mer eller mindre vanlig som häckfågel i södra Sverige och allmän i våtmarker och på myrar i mellersta och norra Sverige. Utbredningen i norr är dock begränsad av fjällkedjan, men det finns också fynd som säger att tranan häckat på 1000 meters höjd, det vill säga ovan trädgränsen (Bylin 1987).

Tranans undanskymda liv på våtmarker och myrar, ofta långt borta från mänskliga aktiviteter, gör det naturligtvis inte lätt att bilda sig en uppfattning av artens numerär. Flera försök har gjorts. Alerstam & Bauer (1973) gjorde det första vetenskapliga försöket att uppskatta antalet tranor. Under vårsträcket 1972 studerades radarekon över södra Östersjön. Baserat på 1200 radarekon och en uppskattning av flockstorlek på 20-40 individer beräknades den Skandinaviska populationen till 24 000-48 000 tranor.

Vid den riksinventering som Sveriges Ornitologiska Förening genomförde 1980 uppskattades att det funnits i

storleksordningen 30 000 tranor i landet vid 1980-talets början. Av dessa var 12 500 häckande par och 5000 icke häckande yngre fåglar (Bylin 1987).

Den senaste beräkningen av tranpopulationen gjordes 2003. Då beräknades att antalet som lämnade Sverige under hösten var 66 000. Av dessa var 40 000 häckande och 26 000 revirhävande och yngre fåglar. (Skjällberg m.fl. 2003). Utvecklingen är entydig och antalet tranor har fördubblats de två senaste decennierna.

Vårsträcket

Vårens första tranor sågs den 1 mars vid Tofta och Lärbro. Det är inte ovanligt att ensamma fåglar kommer först till reviren. Vi vet också att lokalt häckande fåglar anländer tidigare än de som skall sträcka vidare norrut. Det första revirhävande paret sågs på Mästermyr den 12 mars. Samma dag sträckte också den första flocken (5 ex) mot nordost över Västergarn. Sträcket över Västergarn förekommer både vår och höst och bekräftar att tranorna passerar området när de flyger till eller från

Öland. Avståndet till Ölands norra del i rak sydvästlig riktning, via Karlsöarna, är endast 90 km. Med normal sträckhastighet tar det endast en och en halv timma för tranorna att korsa Östersjön.

Övriga större flockar under våren var; 13 ex mot NO över Vall den 16 mars, 12 ex Fidenäs den 19 mars, 15 ex vid Klinte den 21 mars, 12 ex Martebo den 25 mars, 15 ex Faludden den 27 mars, 22 ex Vamlingbo den 28 mars, 54 ex Västerhejde 2 april och 30 ex Hogrån den 2 april.

Sträckets fortsättning från Gotland är bristfälligt känt. Observationer av sträckande flockar som lämnar huvudön och Fårö norrut, samt sträckande tranor över Gotska Sandön, styrker dock att tranor passerar regelbundet. Förmodligen finner de ingen anledning att rasta under det skyndsamma vårsträcket. Endast rop från skyn bekräftar att de passerar. Troligen är de flesta på väg mot Estland. Gissningsvis är antalet i storleksordning som under hösten, uppskattningsvis 3000 fåglar. Avståndet mellan Gotland och Saaremaa i sydvästra Estland är 150 km, vilket motsvarar en flygtid på två och en halv timma.

De häckande tranornas tid för ankomst överensstämmer med södra Sverige. Från fastlandet känner vi också till att tranornas ankomst är tidigare än någonsin. Vid Hornborgasjön kommer de stora tranflockarna 15 dagar tidigare idag jämfört med 40 år tillbaka i tiden (Hermansson 2009).

Rop från skyn avslöjar när tranparen anländer under våren. Ensamma, parvis eller i mindre grupper. Synen är magnifk när de svänger upp mot vinden, fäller ut benen och kupar vingarna för att bromsa upp farten. Våren är här!

Studier över tranornas ankomst till Värmland visar samma trend. Där konstateras att sedan 1938 visar trenden på en tidigareläggning av ankomstdatum med hela 22 dagar. Författarna konstaterar att tidigareläggningen inte skett gradvis utan mer eller mindre i slag omkring 1989 (Borgström & Schütt 2006). Granskning av siffrorna från Hornborgasjön visar också att den största förändringen skett i slutet 1980-talet.

Vädret har naturligtvis stor betydelse när de första tranorna anländer. Kalla och snörika vårar kommer de senare jämfört med till exempel våren 2008, som var förhållandevis mild och snöfattig. De tranor som anländer först är öns bofasta tranor. De som häckar på Gotland anländer troligen tidigare än de tranor som rastar och skall fortsätta flyttningen norrut.

Häckande tranor

Syftet har varit att i första hand bestämma antal häckande och revirhävdande par. De häckande tranorna inbjuder också till flera intressanta frågeställningar. Egna undersökningar vid Hornborgasjön har visat att det krävs tre till fyra häckande par för att få fram en tranunge som kan påbörja höstflyttningen. Hur förhåller det sig på Gotland och vad är anledningarna till att ungarna dör? En sådan uppföljning kräver emellertid mycket arbete och bör pågå under en följd av år. Därför behandlas denna frågeställning endast översiktligt i denna rapport. Storsund är utmärkt exempel där häckande tranor kan studeras utan närgångna och störande aktiviteter.

Nederbördsfattiga vårar när vattnet sjunker torrläggas bon. De blir lätt åtkomliga för predatorer. Möjliga predatorer som finns på Gotland är till exempel räva, mink, iller, havsörn, kungsörn, brun kärrhök och korp. Nederbördsrika vårar kan vattnet stiga så

De flesta tranorna häckar på agmyrar. Under häckningstiden kan de vara svåra att upptäcka. Oftast avslöjar paret sin närvaro när de ropar tidigt under morgonen. Boet placeras ute i den våta delen av myren. Sundmyr i Boge är ett exempel på en typisk häckningslokal på Gotland.

FOTON: CLAS HERMANSSON

mycket att ägg och bon dränks. Visserligen bygger tranorna på boet, men det är inte alltid det är tillräckligt.

Bevakning av tranparen från ankomst till flyttning kan också ge annan värdefull information. Detta gäller inte minst häckningen och i vilken omfattning tranparen lyckas föda upp ungarna till flygg ålder. Det har visat sig att farorna är många. Boet byggs snabbt på en skyddad plats som är omgiven av vatten. Under april månad lägger hon vanligtvis två ägg, i sällsynta fall ett eller tre ägg. Äggen läggs med två dagars intervall och ruvas från första ägget i fyra veckor.

Redan från kläckningen finns en rivalitet mellan ungarna om födan. Den först kläckta ungen är från början större och starkare än sitt yngre syskon. Vissa forskare har till och med ifrågasatt om inte detta kan vara en av orsakerna till tidig död, till och med innan de hunnit lämna boet efter några dagar.

Båda föräldrarna följer ungarna under uppväxttiden. De återvänder alltid till boet för övernattning. Det är inte ovanligt att promenaderna från boet kan sträcka sig till flera hundra meter. Allt styrs naturligtvis efter tillgång på animalisk föda och turerna blir allt längre ju äldre ungarna blir.

Egna studier av häckningsframgången vid Hornborgasjön har visat att per häckande par fanns i medeltal 1,1 små ungar, 0,7 stora ungar och 0,3 flygga ungar. Dessa antyder att ungararnas farligaste period är från äggstadiet till en veckas ålder.

Det är inte alltid lätt att inventera fåglar. Tranan är ett exempel på detta. Hon är känd som en ödemarksfågel, som kan finnas i vår närhet utan att bli upptäckt. Hennes rop från häckningsmyrarna avslöjar emellertid att hon finns i området. Tiden innan häckning vistas också paret på öppna marker för födosök. Paret övernattar på den gamla häckningsmyren och kan således

Tranparet med nykläckta ungar på Hojgards myr i Tofta. Tranorna väljer en skyddad plats mitt ute i den dränkta myren. Redan efter några dagar simmar ungarna till land för att söka föda. Föräldrarna matar ungarna med insekter. Under kvällen återkommer de till boet för övernattnig.

ses dagligen under en till två veckor innan bobygget börjar. Därefter ses oftast en ensam trana födosöka på öppna marker i boets närhet. Ungarna kläcks, efter 10 veckor är de fullt flygfärdiga. Fram till flyttningen återkommer de så gott som alltid med föräldrarna för att övernatta på botuvan. Under 2009 sågs de första nykläckta ungarna på Tofta skjutfält den 8 maj. Ruvningen hade således påbörjats i början av april månad.

Vid genomgången av alla rapporter har vi valt att bedöma antal häckande och revirhävdande par utifrån observationer under april och maj månad. Resultatet visar att 33 häckande par och 117 revirhävdande par funnits på Gotland under 2009. Eftersom vi inte sökt efter bon ingår naturligtvis ett stort antal häckningar i antalet revirhävdande par. Antalet tranor bedöms således uppgå till 150 häckande och revirhävdande par. Därtill kommer

ensamma fåglar eller par som setts i områden där häckningar troligen inte funnits. Dessa individer motsvarar 20 par. Det stationära antalet tranor på Gotland bedöms därför till 170 par.

Tranor har rapporterats från 49 av Gotlands 90 socknar. Förekomsten är vanligast på Färö och den norra delen av huvudön. På Färö fanns 36 par, varav 10 häckningar, vilket motsvarar en fjärdedel av Gotlands totala antal. Färö är också det område där det finns flest uppgifter om häckningsresultat. Granskning av uppgifterna visar att öns 36 par producerat 12 flygga ungar, vilket motsvarar 0,33 flygga ungar per par. Resultatet överensstämmer med de uppgifter som tidigare år insamlats vid Hornborgasjön. Från huvudön är tyvärr uppgifterna om häckningsresultat bristfälligt för att kunna utvärderas. Det får bli en uppgift kommande år.

Det tranpar som häckade på agmyren vid

Räv med ett tranben i munnen. Det finns inga exempel på att räven lyckats ta en vuxen trana. Det är troligare att den kalasar, som i detta fall, på en trana som dött en naturlig död. För unga tranor som inte kan flyga är räven en predator.

Den gotländska tranungen vid Rügen.

Storsunds sydvästra del fick en flygg unge. Under uppväxten märktes ungen med färgringar (**röd-svart-röd** / **vit-gul-röd**). Under höstflyttningen rapporterades den med sina föräldrar från Rügen, Tyskland, den 24 oktober, 501 km sydväst om födelseplatsen. Detta blev Gotlands första ringmärkta trana.

Tranor under sommaren

Unga tranor som inte uppnått åldern för att häcka och äldre tranor som inte häckar samlas i grupper under sommaren. Många av dem ruggar också samtliga vingpennor och är under en månads tid helt oförmögna att flyga. Dessa tranor är speciellt intressanta eftersom tranans ruggningsförlopp fortfarande inte är helt känt. Ökad kunskap om tranans ruggning är också en stor utmaning för de inbitna tranentusiasterna. Dessa s.k. sommartranor finns också på Gotland. Undersökningar från fastlandet har visat att antalet kan variera eftersom många tranor drar omkring. Individer kan försvinna till andra områden och nya ansluta sig. Det är inte uteslutet att ett utbyte kan ske med tranor från angränsande fastland. I början av augusti ansluter nya tranor och antalet ökar i sommarflocken. Hösttranorna har börjat anlända.

Under maj till juli månad 2009 sågs flockar av tranor vid Fidenäs (som mest 47 ex den 10 maj och Gothem (23 ex den 3 maj)). Redan den 2 augusti hade antalet vid Fidenäs ökat till 80 tranor. Antalet ej revirhävande tranor som översomrat på Gotland bedöms till 100-150 ex.

I områden med stort antal tranor på fastlandet har försök gjorts med utfodring (korn) av sommartranor. Därigenom har det lyckats att samla fåglarna på områden där skador på växande gröda kunnat undvikas. Tranor kan orsaka svåra skador på växande gröda under vår, sommar och höst.

***Vid den inre delen** av Burgsviken i Fide, ses flockar av tranor under vår, sommar och höst. Yngre fåglar som inte häckar födosöker på omgivande jordbruksmarker och övernattar i viken under sommaren. Vattnet är ett skydd mot predatorer.*

Undersökningar under vårsträcket i Rügen-Bock-Kirr, Tyskland har visat att tranorna äter ungefär 300 gram vete (sådeskorn) per individ och dag (Nowald 1999). Skillnaden mellan sädesslagen vete och korn bedöms vara liten. Det är således viktigt att stubbåkrar av framför allt korn finns tillgängliga under hösten. Tidig kultivering och höstsådd kan tyvärr vara en orsak till skador på jordbruksmark.

Höststräcket

Höstrastande tranor börjar anlända i augusti månad. Antalet ökar långsamt för att kulminera vid avflyttningen i slutet av september till början av oktober. Då är också flyttningdriften som störst och vid lämpligt väder kan så gott som samtliga tranor lämna rastlokalerna under en enda förmiddag.

Hösten 2008 rastade ovanligt många tranor på Gotland. Den 5 oktober 2008 räknade Måns & Björn Hjerner till 1400 tranor på Mästermyr. Några dagar tidigare,

den 1-3 oktober rapporterade Lars Brolund att det fanns 1100 tranor vid Vägum. Det är känt sedan tidigare att tranor rastar regelbundet kring Lärbrodalen under hösten. Men troligen har aldrig tidigare så många rastande tranor setts på södra Gotland.

Trots att vi sett tranor lämna Gotland i riktning mot Öland under hösten och vice versa under våren är det inte självklart att alla tranor följer den flyttningvägen. Redan den 13 september 1973 filmade Thomas Alerstam ett par radarekon från tranor som visade att fåglarna lämnade Gotland sydväst om Hoburgen och kunde sedan följas 210 km av den 260 km långa etappen i sydsydvästlig riktning mot Polen (Swanberg 1993). Flera år därefter finns också flera rapporter om tranflockar som setts lämna Hoburgen under hösten. Det finns således observationer som tyder på att alla tranor lämnar inte Gotland åt samma håll.

Under 2009 samlades tranorna redan i början av augusti för att lämna området i början av oktober. Större flockar rastade och provianterade på framför allt kornstubb vid Habblingbo, Havdhem, Gothem och Lärbro. Högsta antal var; 129 ex Fidenäs den 11 augusti, 518 ex Vägumeviken den 21 september, 343 ex Gothem den 22 september, 180 ex Mästermyr den 22 september och 790 ex Havdhem den 3 oktober. På eftermiddagen den 7 oktober fanns fortfarande 720 tranor kvar i området kring Näs, Havdhem och Habblingbo. Årets sista tranor sågs den 11 oktober, då två fåglar rastade vid Petesvik.

Eftersom vi inte känner till omsättningen är det svårt att beräkna det totala antalet tranor. Granskning av rapporterna från hösten tyder på att minst 2000 tranor samtidigt rastat på Gotland. En mycket grov uppskattning är att 3000 tranor passerat eller rastat på Gotland under 2009.

Kontroller av tranor som märkts i västra delen av Estland har visat att de följer den västra flyttningleden, via Rügen-Bock, Tyskland till övervintringsområden i södra Frankrike och Spanien. Många av dessa

flyger via Lettland, Litauen och Polen till Tyskland. Antalet tranor i de Baltiska staterna har uppskattats till 10 000 par. Fram till 2005 har 140 tranor märkts med färgringar i Estland (Leito 2006).

Övervintrande tranor

Numera övervintrar tranorna på nordligare breddgrader än tidigare år i Europa. De kommer tidigare under våren och flyttar senare söderut under hösten. Detta medför naturligtvis att det inte kan uteslutas att vi inom snar fram har naturligt övervintrande tranor både på Gotland och i övriga Syd-sverige.

Stubbåkrar med skördat korn eller majs är viktiga födosöksplatser under hösten.

Tranfamiljerna är oftast ensamma och ingår inte alltid i de stora flockarna.

Tranan lägger vanligtvis två ägg men det är inte självklart att paret lyckas få två ungar på vingarna. Ungefär 20 procent av paren med ungar har två ungar.

Foto: Johan Träff

Från mitten av september till mitten av oktober flyttar de flesta tranorna söderut. Klart väder med termik och nordliga vindar är oftast anledning till det stora uppbrottet. Den inbitne tranräknaren har ett intensivt jobb att räkna fåglarna. På bilden finns 35 tranor. Vad var Din uppskattning?

Kvarstannande tranor i Sverige har alltid förknippas med skador som hindrat fåglarna att flytta söderut. Under senare tid har det dock blivit allt vanligare att enstaka tranor eller familjer stannar kvar under förvintern. Av naturliga skäl är det svårt att avgöra om övervintringsförsöken är spontana eller påtvingat av skador. För att konstatera detta krävs noggranna anteckningar om fynd under vintern. Från Gotland finns inga uppgifter om övervintrande tranor de senaste åren.

Färgmärkta tranor

Tidigare har det varit omöjligt att få kännedom om enskilda individers ursprungsområden och sträckvägar. Numera är detta möjligt genom den omfattande färgmärkning av tranungar som sedan 10-30 år bedrivs i Norge, Sverige, Finland, Estland, Polen och Tyskland. Från att den första tranan märktes med färgringar år 1985 har knappt 600 tranor märkts i Sverige, från Västergötland i söder till Lappland i norr.

De tranor som kan identifieras idag har

tre olikfärgade ringar på vänster respektive höger övre ben (tibian). Ringarna på vänster ben avslöjar nationen och de på höger ben individen. Det finns alltså all anledning att kontrollera de rastande tranflockarna. Med dagens tubkikare går det utmärkt att läsa färgringarna på flera hundra meters avstånd. Fotodokumentation är också önskvärt. Här har kvaliteten ingen betydelse. Det väsentliga är att bekräfta färgkombinationerna. Under de senaste åren har också färgmärkta tranor setts på Gotland. Samtliga har märkts som ungar i Estland.

Bland tranorna som rastade på Mästermyr hösten 2008 fanns också en trana med färgringar (Måns & Björn Hjernquist). Färgkombinationerna (läses alltid uppifrån – nedåt, *se gärna bilden på Rügen-fågeln*) **vit-blå-vit** på vänster tibia och **vit-gul-röd** på höger tibia avslöjade att tranan var märkt i västra delen av Estland. Tranungen som var den enda i familjen märktes den 29 juni 2006 vid Saare, Läänemma, 369 km ONO om Mästermyr. Vad vi känner till

är detta den första färgmärkta tranan som identifierats på Gotland.

Rapporten från Estland avslöjar flera intressanta uppgifter, trots att tranan endast uppnått en ålder av 2 år och 44 dagar när den sågs vid Mästermyr. Under första hösten följde ungen sina föräldrar söderut till den första övervintringen, som de alltid gör. Rastplatsen vid Hortobágy, Ungern, visade att tranfamiljen följt den östliga flyttningssvägen söderut. Vi vet genom avläsningar av färgmärkta tranor att många finska och estniska tranor följer den flyttningssvägen. Att tranan rastade på Gotland hösten 2008 visar att den som självständig två-åring troligen ändrat flyttningssväg. Nu hade den följt med tranor som troligen hade för avsikt att följa den västliga flyttningssvägen, via Gotland till övervintringsområden i Frankrike och Spanien. Återfyndsrapporten avslöjar också att den tillbringade sin första vår i Brandenburg, Tyskland. Tranans uppträdande de första levnadsåren är ett exempel på att vi har mycket att lära om tranornas flyttning.

Kombinationen på de tranringar som Per Smitterberg fann vid en död trana under sommaren för många år sedan kunde tyvärr inte säkerställas. Typen av färgringar avslöjade dock att tranan var märkt på vinterkvarter i Spanien och avled på sannolik häckningsplats vid Sundmyr i Boge.

Under 2009 sågs tre tranor med färgringar. Tranan från Mästermyr, **vit-blå-vit / vit-gul-röd**, rastade den 7 maj vid Fidenäsviken. Fågeln, som nu var i sitt fjärde kalenderår, ingick i en flock på 41 tranor. I flocken fanns också en andra trana med färgringar,

vit-blå-vit / röd-grön-blå. Den var märkt den 15 maj 2008 vid Paslepa, Läänemaa. Sitt andra kalenderår ingick hon således i en kringstrykande ungfågelflock. Det varierar troligen mellan individer och kön när parbildning sker, men tranan i sitt fjärde kalenderår har troligen bildat par. Under 2010 är det kanske dags för häckning. Färgkoden kan ge svar på var det kommer att ske.

Den tredje tranan, **vit-blå-vit / gul-röd-svart**, sågs den 12 augusti till 15 september vid Vägumeviken. Hon var märkt den 12 juli 2007 vid Kiritse, Läänemaa. Den blev vår första bekräftelse på att de följer den västra flyttningssvägen via Öland. Under vårsträcket har fågeln setts vid Kalmar. Ännu ett bevis på ringmärkningsteknikens bidrag till ökade kunskaper.

Tack

Ett stort tack till alla som bidragit till traninventeringen. Utan Er hade det inte varit möjligt att inom loppet av ett år erhålla en samlad bild om tranorna på Gotland. Ekonomiskt bidrag har erhållits från Alvins fond.

Clas Hermansson
Visborgsgatan 28 C
621 58 Visby
clas.hermansson@telia.com

Per Smitterberg
Irisdalsgatan 10
621 42 Visby
inventering@blacku.se

Referenser

- Alerstam, T. & Bauer, C.A. 1973. A radar study of the spring migration of crane (*Grus grus*) over the southern Baltic area. *Die Vogelwarte* 27: 1-16.
- Borgström, E. & Schütt, L. 2006. En långtidsstudie (1938-2004) av flyttfåglarnas ankomst till mellersta Värmland. *Ornis Svecica* 16: 95-111.
- Bylin, K. 1987. The common crane in Sweden – distribution, number, habitats, breeding success and need of protection. *Proceedings of the International Crane Workshop 1983*, sid. 215-223. ICF. Baraboo.
- Hermansson, C. 2009. Hornborgasjöns tranor. I: *100 år med naturen i Skaraborg*, sid. 114-132. Svård & Söner Tryckeri AB.
- Högström, S. 1980. Tranorna räknade på Gotland 1980. *Bläcku* 6: 96-99.
- Leito, A., Keskpäik, J., Ojaste, I. & Truu, J. 2006. *The Eurasian Crane in Estonia*. – Eesti Loodusfoto, EMÜ PKI, Tartu. 184 pp.
- Leppenthin, B. 1967. *Danish Breeding Birds: Past and Present*. Odense.
- Nowald, G. 1999. Nahrungsbedarf rastender Kraniche *Grus grus* während der Frühjahrsrast. In: Prange, H. et al. (eds): *Proc. 3rd European Crane Workshop*. Pp. 115-122. Halle.
- Prange, H. 2003. Kranichzug, -rast und -schutz in Mitteleuropa – eine Übersicht. *4th Colloque Européen sur les Grues 2000*. Actes, p. 49-70. Fenetränge.
- Prange, H. 2008. *Kranichzug, Rast und Überwinterung 2007/2008*. Halle.
- Sandvik, J. 2003. Crane studies in Norway – autumn migration and colour ringing. *5th European Crane Conference*. Abstracts, p. 46.
- Skyllberg, U, Lundgren, S, Hansson, P, Green, D & Hake, M. 2003. An estimate of the Eurasian Crane *Grus grus* population in Sweden. *5th European Crane Conference*. Abstracts, p. 48.
- Swanberg, P.O. 1993. Flyttningsvägar för svenska tranor. *Tranan*, sid. 89-99. Skara.

